

به نام خداوند بخشنده مهربان

استفاده از جو بدون پوشینه در خوراک طیور

بخش تحقیقات تغذیه و فیزیولوژی دام و طیور مؤسسه تحقیقات علوم دامی کشور،

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

تهیه کنندگان: اکبر یعقوبفر

مهر ۱۳۹۸

چکیده

شناخت جو بدون پوشینه

Horddeum hexaticum و نام انگلیسی Hull-less Barley جو بدون پوشینه (جو لخت) با نام علمی معروف است. جو بدون پوشینه یکی از گونه‌های جو است که منشأ آن چین، ژاپن است. و در چند سال اخیر کشت جو بدون پوشینه در جهان پیشرفت چشمگیری داشته است و در کشورهای مثل کانادا، هندوستان و استرالیا موفق به معرفی ارقام جدیدی از این گیاه شده‌اند. در این میان کانادا، پیشرفت چشمگیری داشته و اولین تولیدکننده این محصول در جهان است. در ایران کشت جو بدون پوشینه محدود است و در بخش‌هایی از استان کرمان، یزد، مرکزی و اصفهان توسط کشاورزان کشت می‌گردد و در بین آنها به جو پیغمبری یا مکی معروف است و منشاء احتمالی آن عربستان است. در چند سال اخیر کشت این نوع جو مورد توجه وزارت جهاد کشاورزی قرار گرفته است و تحقیقات زراعی متعددی بر روی آن در نقاط مختلف کشور در حال انجام است. تفاوت ظاهری جو بدون پوشینه نسبت به جو معمولی آن است که در جو بدون پوشینه، دانه‌ها در هنگام رسیدن مانند دانه گندم در داخل پوشینه به صورت آزاد قرار گرفته است و در حین خرم‌ن کوبی به راحتی جدا می‌شود، در حالی که در جو معمولی پوشینه به دانه چسبیده است و در حدود ۱۴-۱۰ درصد وزن دانه را تشکیل می‌دهد. جو بدون پوشینه در مقایسه با جو معمولی الیاف خام کمتری دارد و میزان پروتئین، اسید آمینه لایزین و نشاسته آن بیشتر است و در تغذیه طیور قابلیت هضم و انرژی‌زایی بالاتری دارد. جو بدون پوشینه در فصل بهار سریع‌تر از جو معمولی پنجه زده و به خوشه رفته و حدود ۵-۱۰ روز زودتر از آن آماده برداشت می‌شود که این باعث کاهش مصرف آب و جلوگیری از بروز خطر گرم‌زدگی و خشکی می‌گردد. عملکرد دانه آن حدود ۷-۲/۵ تن در هکتار می‌باشد. نداشتن محدودیت کشت در شرایط آب و هوایی مختلف، امکان کشت دوم بعد از برداشت محصول و پیچیده نبودن تکنولوژی کاشت و برداشت آن از دیگر مزایای این محصول می‌باشد. به دلیل آنکه ترکیبات شیمیایی جو بدون پوشینه تحت تأثیر ژنتیک و محیط قرار دارد باید بتوان بهترین نوع ژنتیکی و بهترین شرایط محیطی و آب و هوایی را برای تولید هر چه بیشتر این محصول تعیین کرد. بر اساس خصوصیات ویژه گیاه زراعی جو بدون پوشینه در بسیاری از نقاط کشور از قبیل مناطق کویری، کوهستانی و معتدل، کشت این نوع جو رو به افزایش است، ترکیبات شیمیایی انواع جو بدون پوشینه در ایران به دلیل تنوع شرایط آب و هوایی متفاوت می‌باشد. به منظور توسعه کشت این غله در مناطق خشک لازم است واریته‌های سازگار با عملکرد مطلوب و ارزش غذایی مناسب واریته سنتز شده از این لاین‌ها تعیین و در اختیار کشاورزان قرار گیرد. ضرورت شناخت ارزش غذایی و قابلیت استفاده آن در خوراک طیور و معرفی واریته‌های مناسب برای توسعه و بهبود ژنتیکی مهم می‌باشد.